

nevezzük. Mint ilyenek, a használónak elméleti komfortot garantálnak mindazon esetekben, amikor a használói feladatot a kváziaxiomatikus elmélet eszközeivel formalizálják.

Ami pedig a tematikus szám dolgozatainak la-konikus bemutatását illeti, velük kapcsolatban szerzőnk az alábbiakat hozza a t. olvasók tudomá-sára.

V. K. Finn dolgozatában egy olyan logikai érve-lési variánsra tesz javaslatot, amely a szakértői nézetekre alapozott feladatok megoldására hasz-nálható.

M. I. Zabežajlo a JSM-módszer különféle al-kalmazásairól nyújt tüzetes áttekintést.

O. M. Anšakova algebrai jellemzést készített a JSM-rendszerekben használt adatstruktúrák egyes osztályairól.

A. E. Lejbova azt a formalizálási egybeesési problémát tekinti át szisztematikusan, amely a

„vegyi szerkezet–biológiai aktivitás” összefüggés prognosztizálásakor megoldandó feladatok közben a vegyi szerkezeteket illetően adódik.

P. Grigor'ev két dolgozatában a JSM-módszer és a statisztikai következtetések kombinálására találunk példákat.

S. I. Manevič a szerves vegyületekről szóló in-formációk szolgáltatásához szükséges deskriptor-eszközöket veszi szemügyre.

Az említett dolgozatok a VINITI intellektuális rendszerek főosztályán és a moszkvai egyetem logika és intellektuális rendszerek tanszékén ké-szültek.

/FINN, V. K.: Ob intellektual'nah sistemah avtomati-zirovannoj podderžki naučnyh issledovanij. = Naučno-tehničeskaa Informaciá, 2. ser. 5–6. sz. 1996. p. 1–2./

(Futala Tibor)

A tajvani online hálózat és az Országos Központi Könyvtár szerepe

Tajvan 1945-ig japán fennhatóság alá tartozott, 1945-től a Kínai Köztársaság része. Az 1945-ös 100 könyvtár helyett 1989-ben már 3577 könyvtár működött területén (475 közművelődési, 118 felső-oktatási, 2485 iskolai, 499 szakkönyvtár és infor-mációs központ, valamint az Országos Központi Könyvtár – OKK – és fiókja.). Ezek 90%-a a Műve-lődési Minisztérium alá tartozik. A kilencvenes években az OKK-t a kínai kormány közvetlen ha-táskörébe utalták.

Az automatizálás több szakaszban közelített a mai színhez. Eleinte az elszigetelt kezdeménye-zések voltak jellemzőek, de csakhamar felmerült a szabványosítás igénye. Nagy hatással voltak erre az LC MARC és az OCLC eredményei. 1981-ben elkészült az első kínai MARC formátum, 1983-ban pedig a kínai katalogizálási szabályzat. Folytak egy tárgyszórendszer munkálatai is. Az adatbázis-építés is folyamatosan haladt: 1972-ben megjelent a tudományos folyóiratok kínai központi jegyzéke, majd a hetvenes évek végén a National Taiwan Normal University elkészítette az első kísérleti kínai nyelvű adatbázist. 1978-ban jött létre az ERIC kínai változata, amely angol és kínai kara-terekkel dolgozott. A következő év jelentős ere-dményeket hozott a tajvani könyvtártörténetben: ekkor készült el 135 tajvani könyvtár időszaki kiad-ványainak közös adatbázisa; létrejött az Agricultural Science and Technology Information Management Systems (ASTIMS), amely a DIALOG, a BRS és az ORBIT adatbázisaihoz

biztosított hozzáférési lehetőséget 1982-től, majd 1989-ben más könyvtári munkafolyamatokat is felölelő integrált rendszerré fejlesztették. Már 1979-ben hozzáférést biztosítottak külföldi adat-bázisokhoz, és 1987-re az ipari, kereskedelmi szervezetek, kutatási és felsőoktatási intézmények 16 ország adatbázisait kérdezhették le. 1984-ben kezdett dolgozni a National Chengchi University könyvtárának integrált rendszere, majd 1989-től az INNOPAC rendszert vezették be. Elkészült a Chinese Character Code for Information Inter-change (CCCII).

A hetvenes évek végére a számítógépek nép-szerúségét ismerve a könyvtárak személyzete tisztában volt a könyvtári automatizálásban rejlő lehetőségekkel, de csak elszigetelt kezdeménye-zések jellemezték ezt a korszakot. A nyolcvanas években indult el ezek összehangolása az orszá-gos könyvtárgépesítési ötéves terv keretében, melynek fontos vívmányai a szabványok. 1983-tól a könyvtárak és információs szolgálatok a nemzeti tudományos és műszaki információs alrendszerbe sorolódtak, amely magába foglalja a nemzeti bibli-ográfiái rendszert, az országos tudományos és műszaki információt, a felsőoktatás számítógépes hálózatait, illetve az egyetemi könyvtári hálóza-tokat. A nyolcvanas évek közepén saját fejlesztésű és kész integrált rendszerek bevezetésére került sor. Az Országos Központi Könyvtár ekkoriban több célt tűzött maga elé:

- országos bibliográfiai központként a közös katalogizálás megvalósítását, és ezen keresztül a bibliográfiai ellenőrzés támogatását;
- számítógépes információs központ létesítését, amely segít a könyvtáraknak és információs központoknak automatizálási problémáik megoldásában;
- a régi és ritka könyvek adatbázisának létrehozását;
- a könyvtárközi együttműködés és kölcsönzés támogatását;
- az országos online hálózat és a nemzetközi hálózatok közötti kapcsolatteremtés elősegítését.

1984-ben beindította automatizált információs rendszerét, a NCLAIS-t szerzeményezési, katalogizálási, periodikafeldolgozó és OPAC modulokkal. Ebben az évben kezdték forgalmazni a tajvani gyártók a kínai karakterekkel dolgozó személyi számítógépeket, és az évtized végére teljes szöveges kínai adatbázisok is készültek. 1994-re az összes munkafolyamatra kiterjedő integrált rendszerrel dolgoztak. Az OKK három adatbázist is épít: a nemzeti bibliográfiát, a kínai periodika-irodalom, a kormánydokumentumok, a hivatalos lapok, a disszertációk és a régi könyvek indexét, illetve a kínai kiadványok ISBN és CIP adatbázisát. 1994-ben 923 906 rekorddal rendelkeztek, és folyt az 1981 előtt beszerzett könyvek katalógusának retrospektív konverziója.

A kilencvenes éveket a hálózati törekvések jellemzik. A nemzeti bibliográfiai információs hálózat (National Bibliographic Information Network) első elemeként 1990-ben kanadai minta nyomán bevezették a Chinese CATSS osztott katalogizálási rendszert. 1991-ben 16 egyetem csatlakozott a hálózathoz, amelynek akkori 240 000 rekordjából 100 000-et ingyenesen adtak át, a besorolási adatokat egységesítették és kötegeltek termékeket is előállítottak. 1993-ban ez a rendszer kiegészült elektronikus postai, online könyvtárközi kölcsönzési lehetőségekkel, valamint rendkívül felhasználóbarát segítő felületekkel. Az OKK még ennél is tovább lépett: külföldről az Interneten keresztül elérhető a katalógusa, és igyekszik minél több hazai könyvtárral kapcsolatot létesíteni.

A hálózatépítés másik fontos köre a felsőoktatási könyvtárakra terjedt ki. Ennek a már meglévő rendszerek összehangolása, illetve az OKK már

működő integrált rendszere képezte az alapját, amelyet megosztott a felsőoktatási könyvtárakkal. Előbb azonban az egyes intézményekben kellett a lokális hálózatokat kiépíteni, a tanszékeket, intézeteket egy központi géphez kapcsolni (1989–90), a heterogén helyi hálózatokat hét regionális hálózatba foglalni (TANet, 1992), majd ezeket a telnettel, és a fájltranszfer protokollal (FTP), később a BITNET és az Internet bevezetésével összekötni (1992–).

A harmadik jelentős terület a tudományos és műszaki információs hálózat. Ennek első eleme a STICNET, a Science and Technology Information Center Network volt. Ez az 1988 végén indult információs szolgáltatás az első teljes online információs rendszer, amely külföldi és tajvani adatbázisokat forgalmaz. 1991-ben kilenc saját és hat import adatbázis volt a birtokukban, de több mint kétszáz más adatbázishoz biztosítottak online hozzáférést. 122 felsőoktatási intézmény és kutatóintézet kapcsolódik hozzá elektronikus úton.

Az OKK végig a fejlődés motorja volt, bár a személyzet hiánya megakadályozta abban, hogy szélesebb körben tevékenykedjen. Időközben a saját forrással rendelkező könyvtárak fejlesztésbe fogtak: különböző típusú hardveren különböző integrált rendszereket vezettek be. A házilag készített rendszerek kapacitása nem megfelelő, a saját építésű adatbázisok csak ritkán alkalmasak az online keresésre. A központi katalógus hiánya még ma is hátráltatja a keresést Tajvanon, kívánatos lenne a kontinentális Kína könyvtárosaival való összefogás is ebben az ügyben. A kilencvenes évek hálózati eredményei nagyon ígéretesek, sőt, elengedhetetlen feltételei az információéhség csillapításának, de nem csak gördülékeny együttműködésre van szükség. Fontos a források célszerű megosztása, a felesleges duplikáció elkerülése, legyen szó feldolgozásról, automatizált rendszerek építéséről, adatbázis-fejlesztésről vagy gyűjtőköri megosztásról.

/CHIENT LIN, S.: The development of national online networking in the Republic of China – The role of the National Central Library. = IFLA Journal, 22. köt. 2. sz. 1996. p. 65–78./

(Orbán Éva)

Álláshirdetés

Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum állománygyarapító könyvtáros munkakörbe – szerződéssel – teljes munkaidős állást hirdet 1997. október 1-jétől. Szakirányú felsőfokú végzettség szükséges. Érdeklődni lehet: Droppán Bélánénál. Tel.: 30-20-600/1562 mellék.